

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

A TÖBBSÉGÉBEN MAGYARLAKTA TELEPÜLÉSTERÜLETEK FÖLDRAJZA

A Kárpát-medencei magyar tömbös településterületek társadalmi-
gazdasági helyzetének elemzése

6. fejezet: Az egyes tömbök leírása

Alsó-Nyitra menti tömb

Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Budapest, 2024

Jelen dokumentum A TÖBBSÉGÉBEN MAGYARLAKTA TELEPÜLÉSTERÜLETEK
FÖLDRAJZA – A Kárpát-medencei magyar tömbös településterületek társadalmi-
gazdasági helyzetének elemzése
című kutatás eredményeit összefoglaló jelentés 6. fejezetének része

Kiadja a Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Felelős kiadó: Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke

Minden jog fenntartva ©
A kutatásban közreműködő személyek ©

Kutatásvezető: Péti Márton

Szerkesztette: Péti Márton, Borbély Mátyás, Szász Jenő

Írta: Péti Márton, Borbély Mátyás, Mozga Gábor, Szász Jenő

A 6. fejezet elkészítésében közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Nagy Szabolcs,
Megyesi Zoltán, Mozga Gábor, Szabó Balázs

Szöveggondozásban közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Mozga Gábor,
Borbándi Erik, Gáspár Milán

Ábrászerkesztésben közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Lovász Gergely,
Szabó Balázs

Táblázat szerkesztésben közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Lovász Gergely

ISBN 978-615-5639-53-1

Tartalom

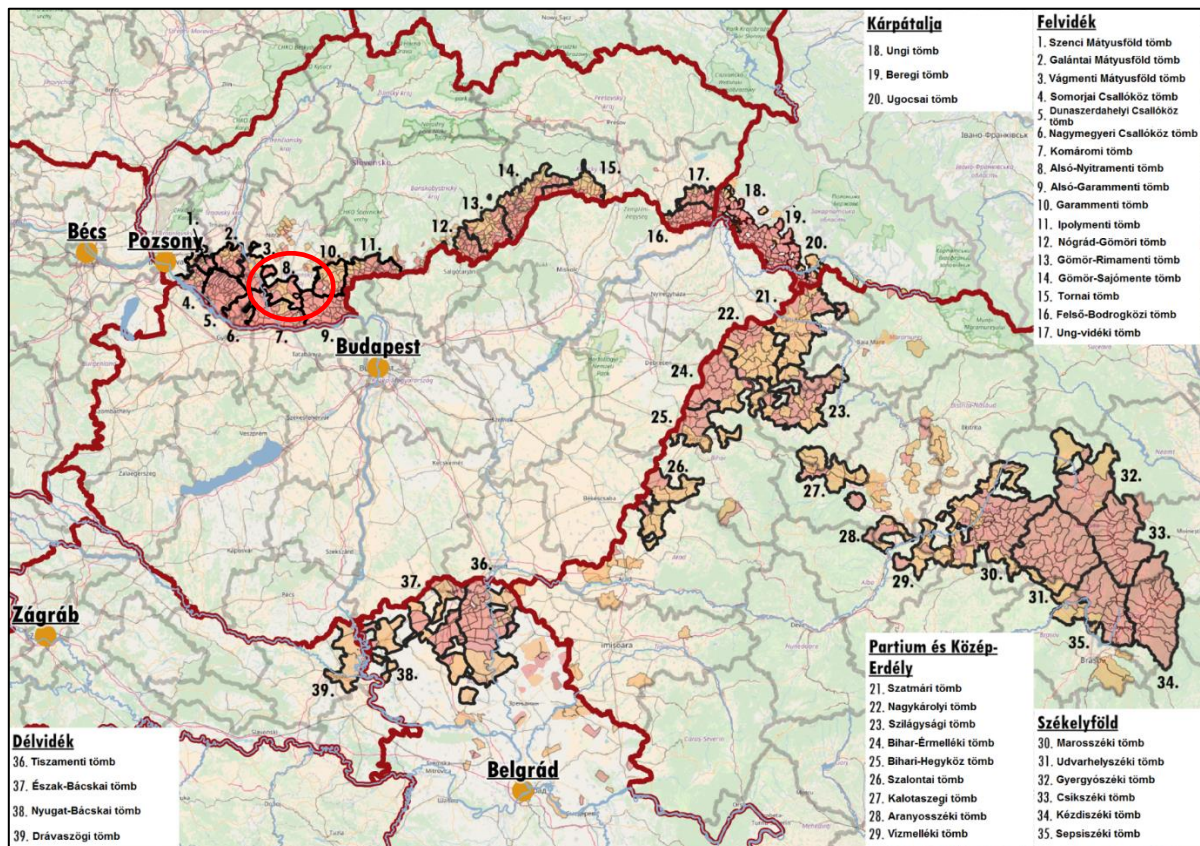
1	A térség főbb jellemzői	4
1.1	Elhelyezkedés	4
1.2	A térség települései	6
2	A térség társadalmi-gazdasági alapmutatói	8
2.1	Demográfia	8
2.2	Oktatás	12
2.3	Munkaerőpiac.....	15
3	A térség egyéb elérhető mutatói.....	16
3.1	Gazdaság, munkaerőpiac.....	16
3.2	Jövedelem.....	18

1 A térség főbb jellemzői

1.1 Elhelyezkedés

A tömb a Nyitrai kerületben, az Érsekújvári járás északnyugati részén, a Nyitra folyó völgyében fekszik. A tömb települései a központi város körüli 10-15 km-es körben helyezkednek el. A város és vele együtt a térség az 1850-ben megnyitott Bécs–Budapest és a hozzá csatlakozó Komárom–Nyitra vasútvonal miatt fontos közlekedési csomópont volt régen is és ma is, ami számos ipari üzem létrejöttéhez járult hozzá a térségben.

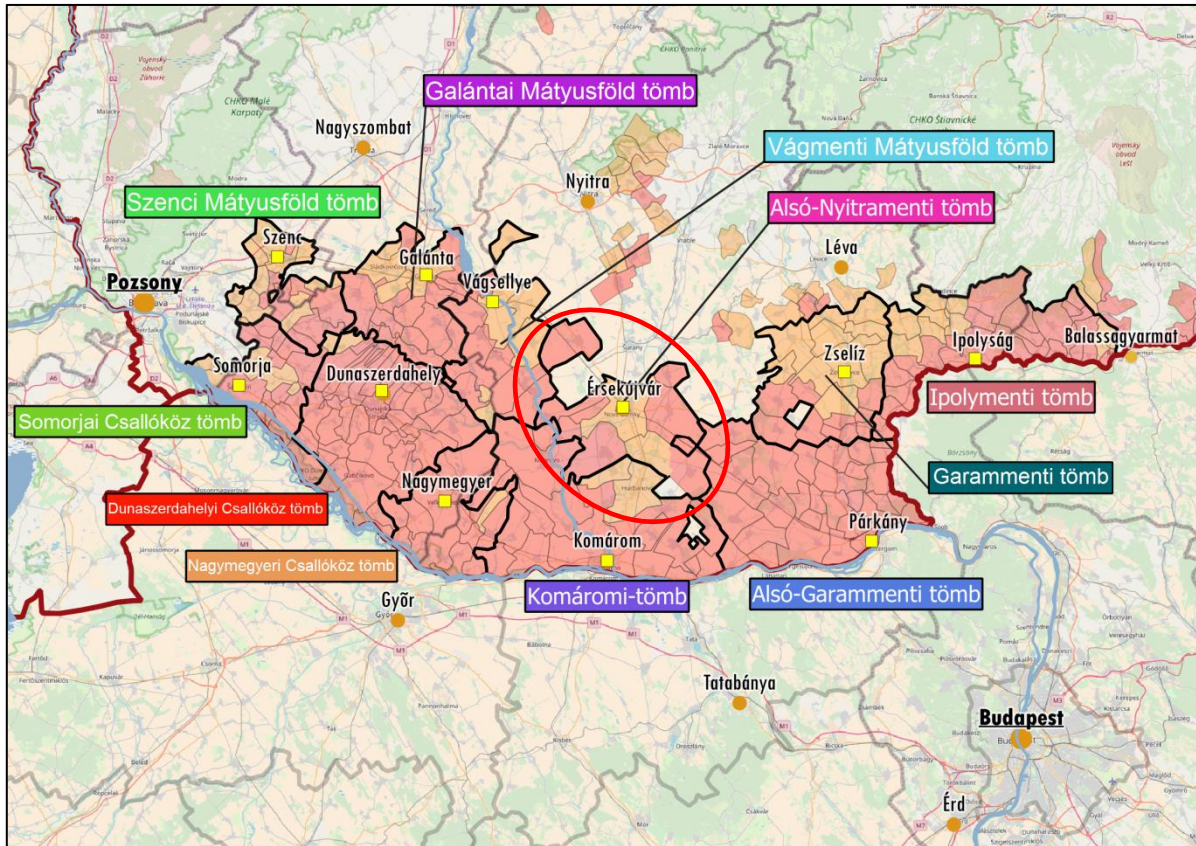

1. ábra: A tömb földrajzi elhelyezkedése a Kárpát-medencében

Az adatok forrása: a szomszédos országok statisztikai hivatalai

A térség fekvése nagyon kedvező: Komárom, Győr és Nyitra városok könnyen elérhetőek, de viszonylag közel van Pozsony és Budapest is. Komárom kb. 33 km-re, Győr 71 km-re, Nyitra 38 km-re található, Budapest és Pozsony egyaránt kb. 105 km-re található a tömb központjától.

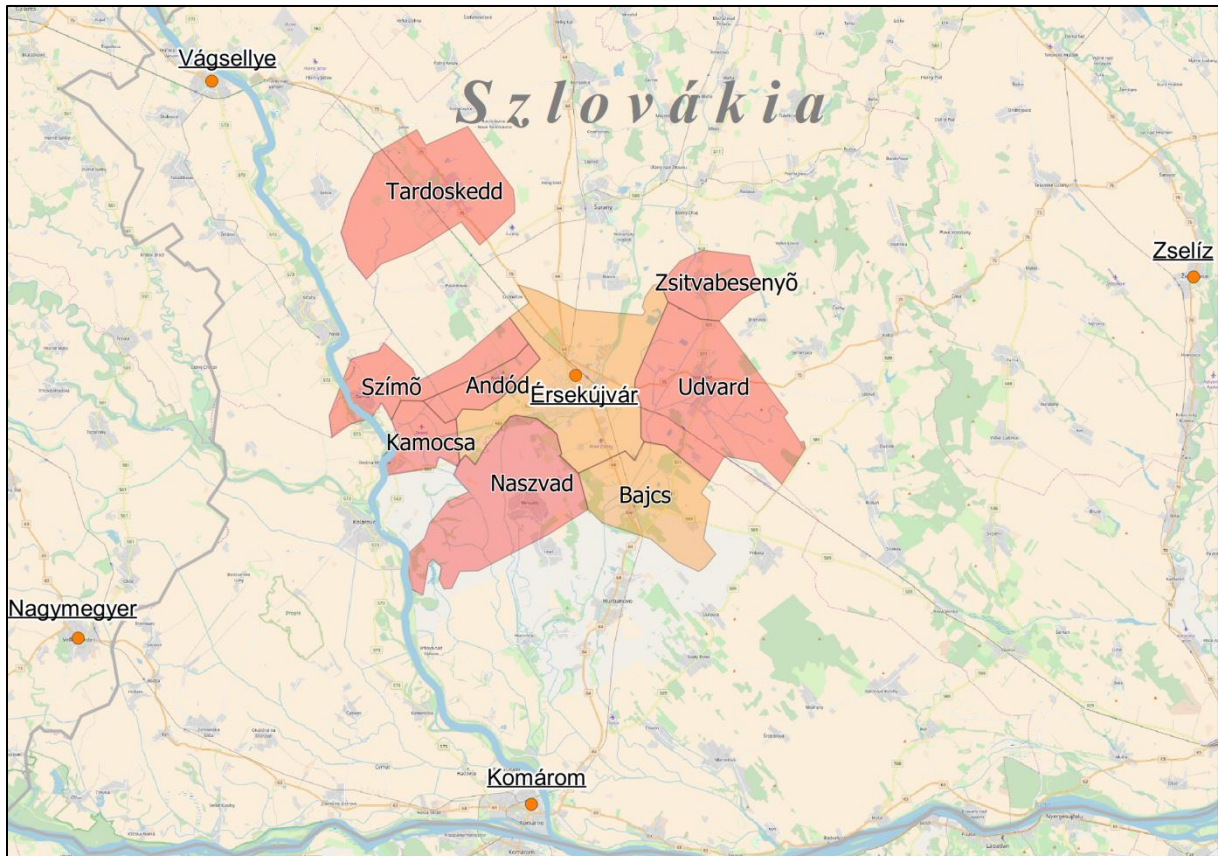

2. ábra: A tömb földrajzi elhelyezkedése a Nyugat-Felvidéken
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

1.2 A térség települései

A tömb népességszáma 2011-ben körülbelül 65 000 fő volt, melynek mintegy 38 százaléka (25 000 fő) volt magyar nemzetiségű. A térség lakosságának közel kétharmada Érsekújváron lakik, ahol a magyarság aránya csupán 22,4 százalékos. A tömb központi településén kívül az egyetlen nem magyar többségű település a 45 százalékos magyarságarányú Bajcs. A térség másik nyolc településén a magyarság aránya 50 és 70 százalék közötti. Közigazgatásilag a tömb tíz településéből nyolc az Érsekújvári, kettő pedig a Komáromi járáshoz tartozik.

3. ábra: A tömb településeinek földrajzi elhelyezkedése

Piros: 50% feletti, narancssárga: 10% és 50% közötti magyarságaránnyal rendelkező települések

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

A térség történelmileg is meghatározó települése Érsekújvár, amelyet gazdag történelme és központi szerepe is kiemel a térségből. A város sokáig a kisalföldi magyarság szellemi-kulturális központja volt. Várát a török betörés és Esztergom eleste után, 1545–46-ban Várday Pál esztergomi érsek építtette meg, a török elleni védekezésül. A település 1691-ben mezővárosi, 1876-ban rendezett tanácsú városi rangot kapott. 1922-ben elvesztette városi címét, melyet csak 1960-ban kapott vissza. A második világháború után a magyar lakosság egy részét kitelepítették, helyükre magyarországi szlovákokat telepítettek. A közel 40 ezer fős Érsekújvár a tömb gazdasági súlypontja is. A térség kiváló mezőgazdasági adottságokkal rendelkezik, élelmiszeriparában a NOVOFRUCT SK konzervipari vállalat ma is jelentős szereplő. Emellett az elektrotechnika (Osram) és a műanyagipar (nyílászárók) is nagy súllyal van jelen a városban. Turisztikai szempontból a város termálfürdője a jelentős.

Alsó-Nyitra menti tömb				
Magyar név	Szlovák név	Teljes népesség száma (fő)	Magyar népesség száma (fő)	Magyar népesség aránya (%)
Központi település				
Érsekújvár	Nove Zamky	39 646	8 863	22,36
Magyar többségű települések				
Kamocsa	Komoca	918	689	75,05
Perbete	Pribeta	2 974	2 192	73,71
Zsitvabesenyő	Besenov	1 695	1 205	71,09
Szímő	Zemne	2 281	1 605	70,36
Tardoskedd	Tvrdosovce	5 188	3 234	62,34
Udvard	Dvory nad Zitavou	5 164	3 208	62,12
Naszvad	Nesvady	5 068	2 717	53,61
Andód	Andovce	1 358	714	52,58
Jelentős (10–50%) magyar lakosságárányú települések				
Bajcs	Bajc	1 242	549	44,20
Összesen		65 534	24 976	38,11

1. táblázat: A tömb településeinek főbb jellemzői

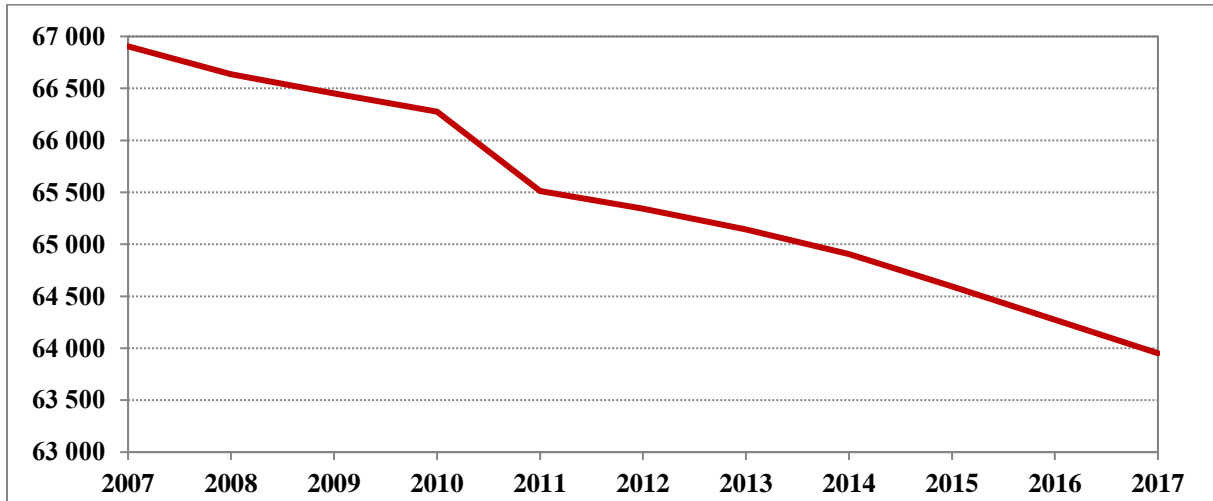
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

2 A térség társadalmi-gazdasági alapmutatói

2.1 Demográfia

Népesség, népmozgalom

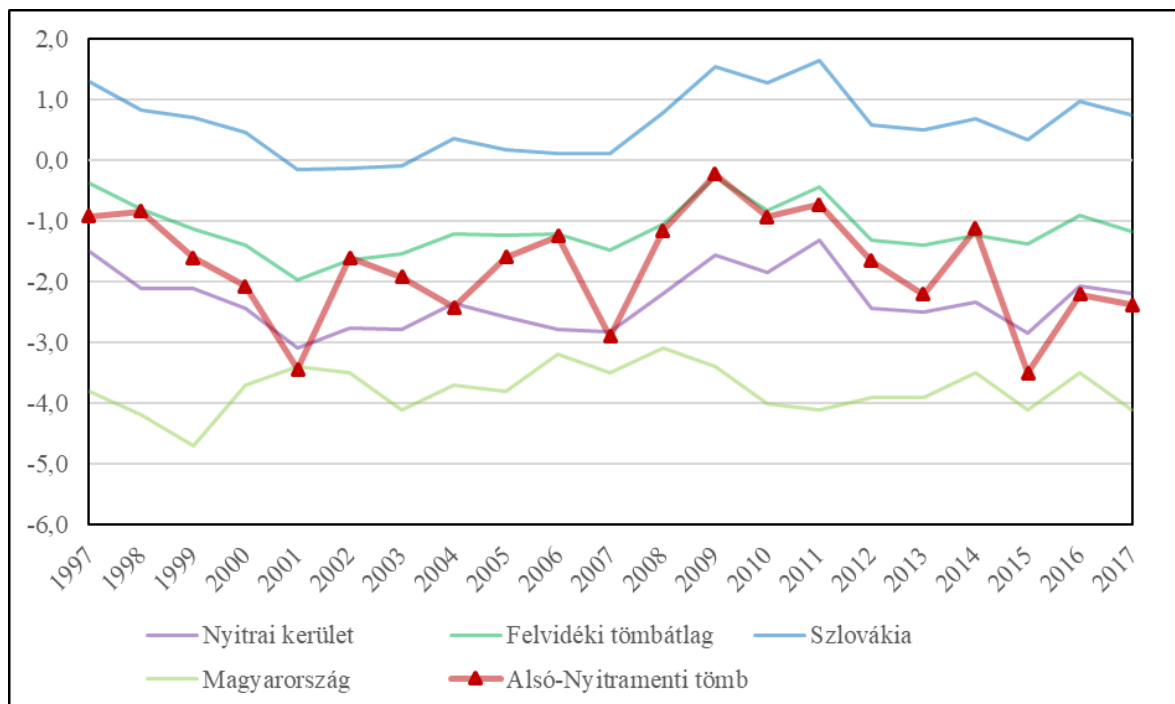
4. ábra: A tömb állandó népességének változása (fő) (2007-2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

Alsó-Nyitramenti tömb	Nyitrai kerület	Felvidéki tömbök átlaga	Szlovákiai átlag	Anyaországi átlag
-4,41	-3,84	0,54	1,22	-2,67

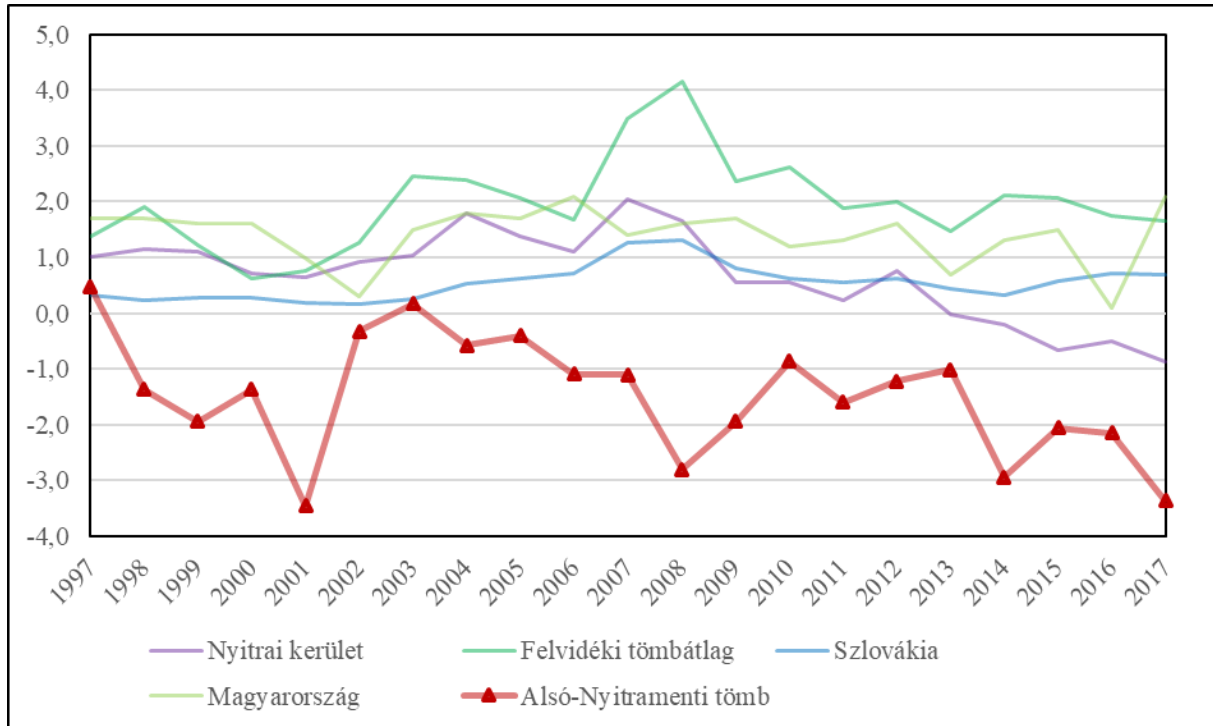
2. táblázat: A népességváltozás aránya (%) (2007-2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

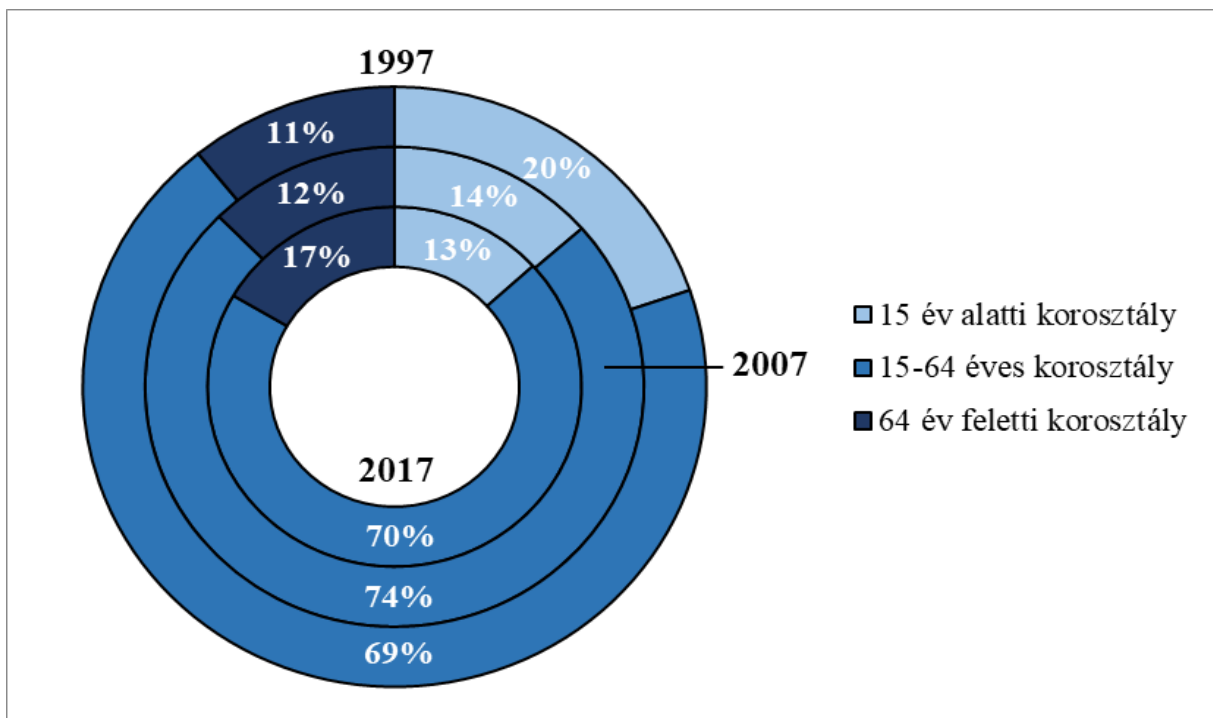
5. ábra: A természetes szaporodási ráta alakulása (‰) (1997-2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

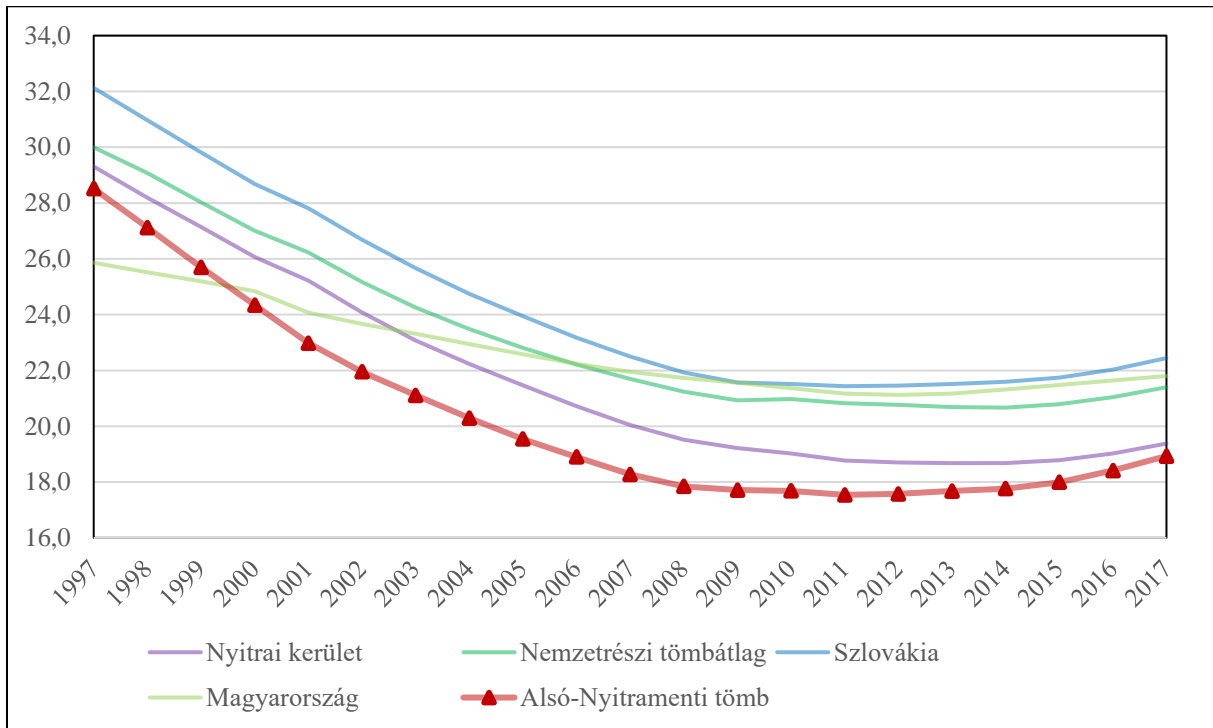
6. ábra: A vándorlási egyenleg alakulása (%) (1997–2017)¹
 Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

Korszerkezet

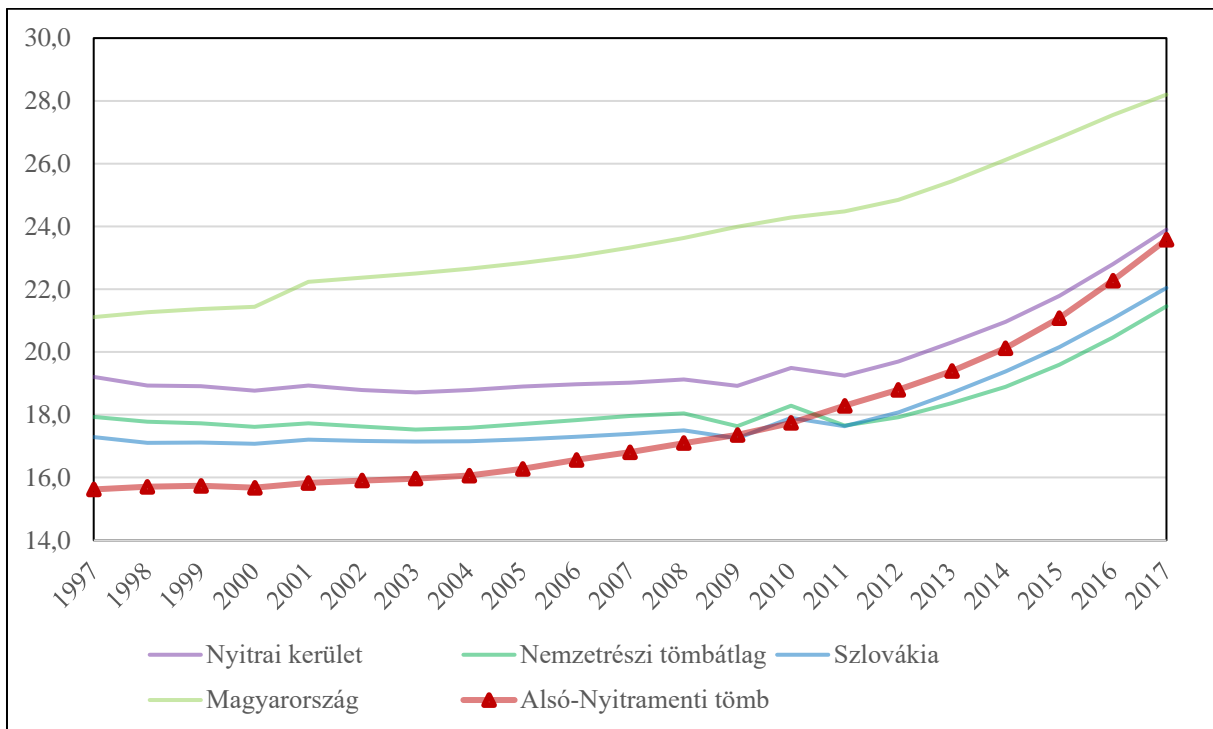

7. ábra: A népesség korszerkezete a főbb korcsoportok szerint (%) (1997, 2007, 2017)
 Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

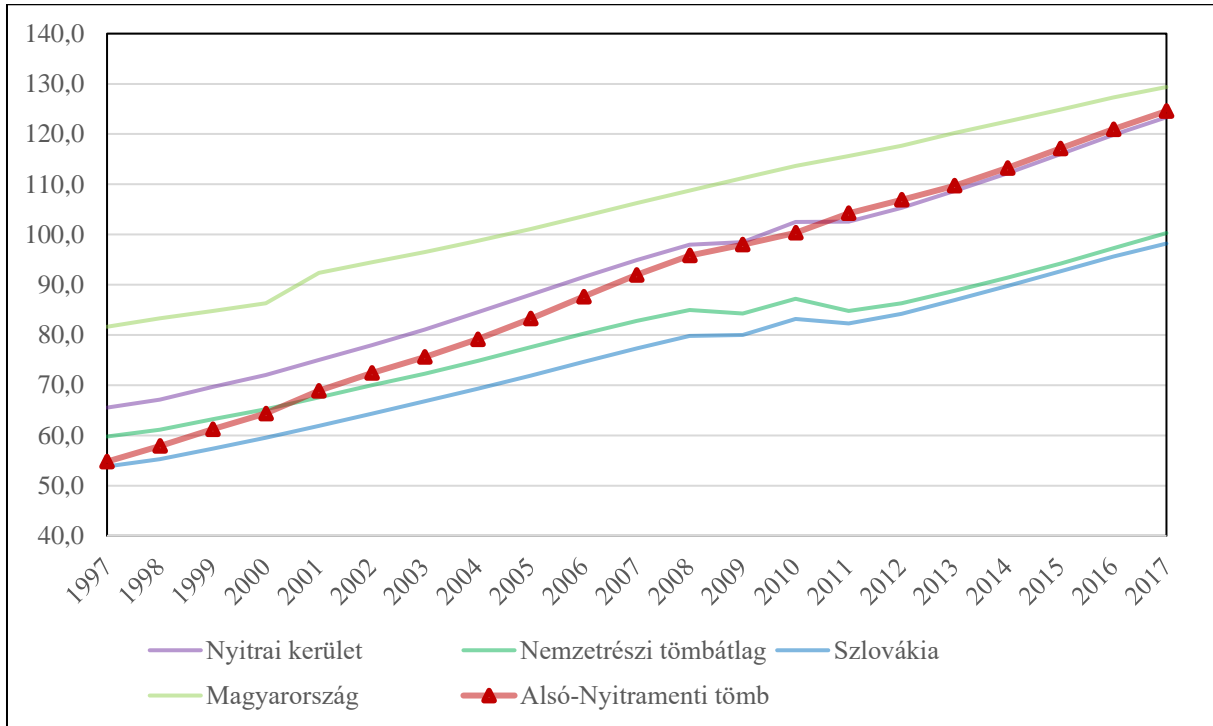
¹ Az országos adatok esetében a belföldi vándorlási egyenleg értelemszerűen zéró, így Szlovákia és Magyarország értéke valójában a nemzetközi vándorlási egyenleget mutatja. A többi vizsgált térség esetében a belföldi és a külföldi vándorlási egyenleg összegét mutatja a diagram.

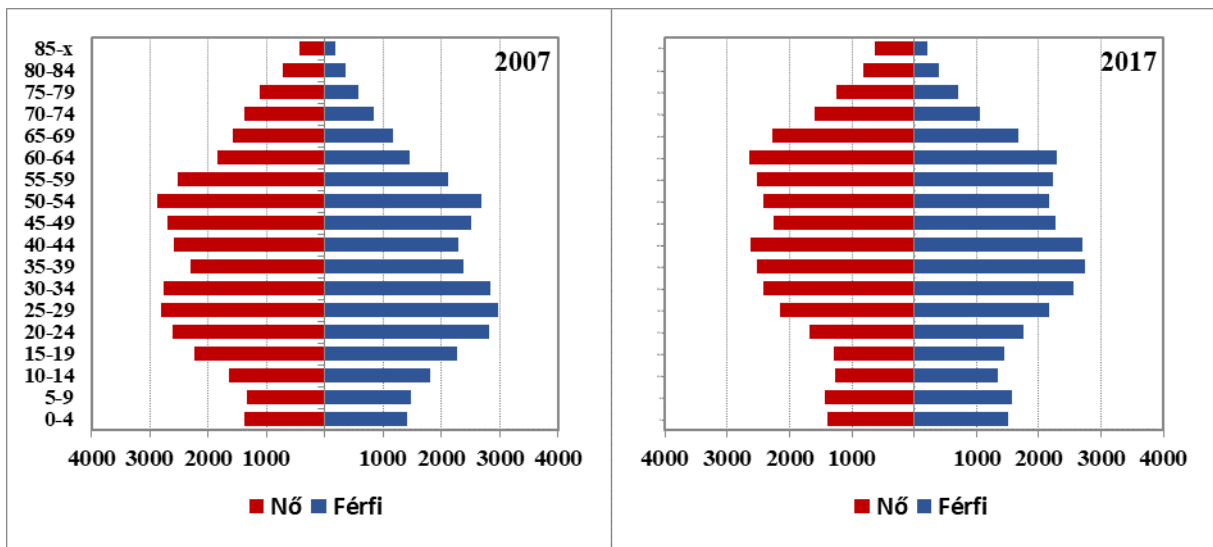
8. ábra: A gyermekkorú népesség eltartottsági rátája (%) (1997–2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

9. ábra: Az időskorú népesség eltartottsági rátája (%) (1997–2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

10. ábra: Az öregedési index változása (%) (1997-2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

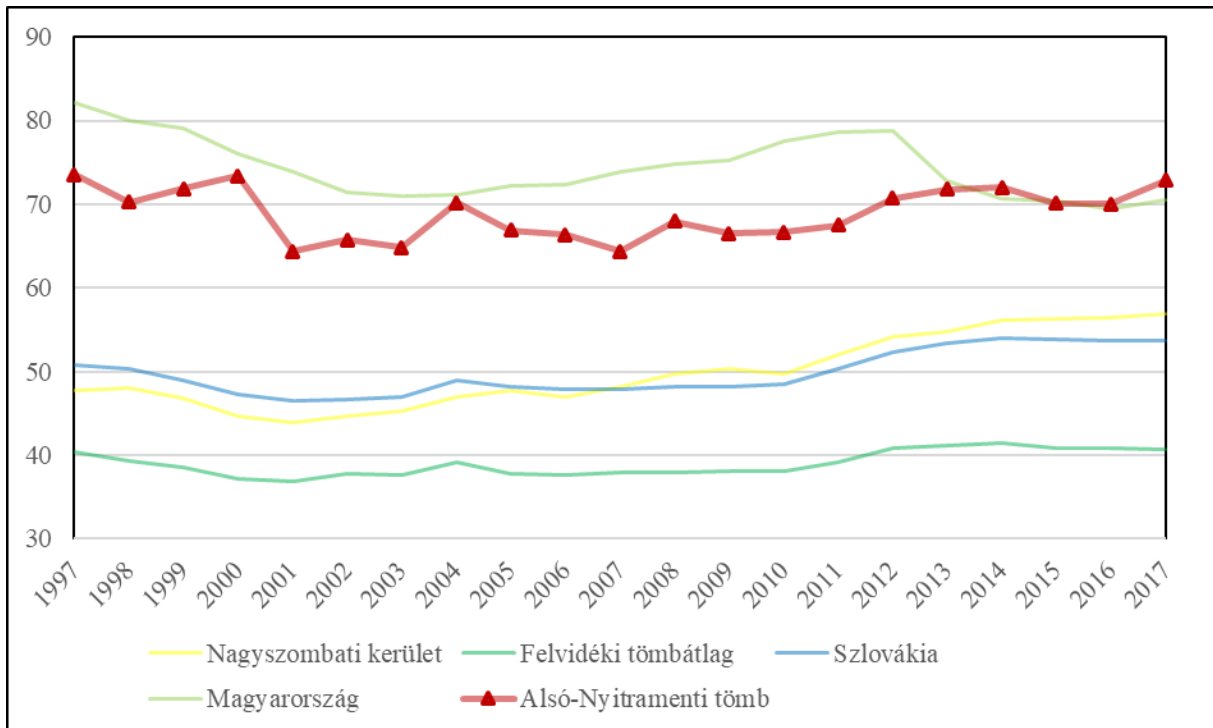

11. ábra: A tömb korfája (2007, 2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

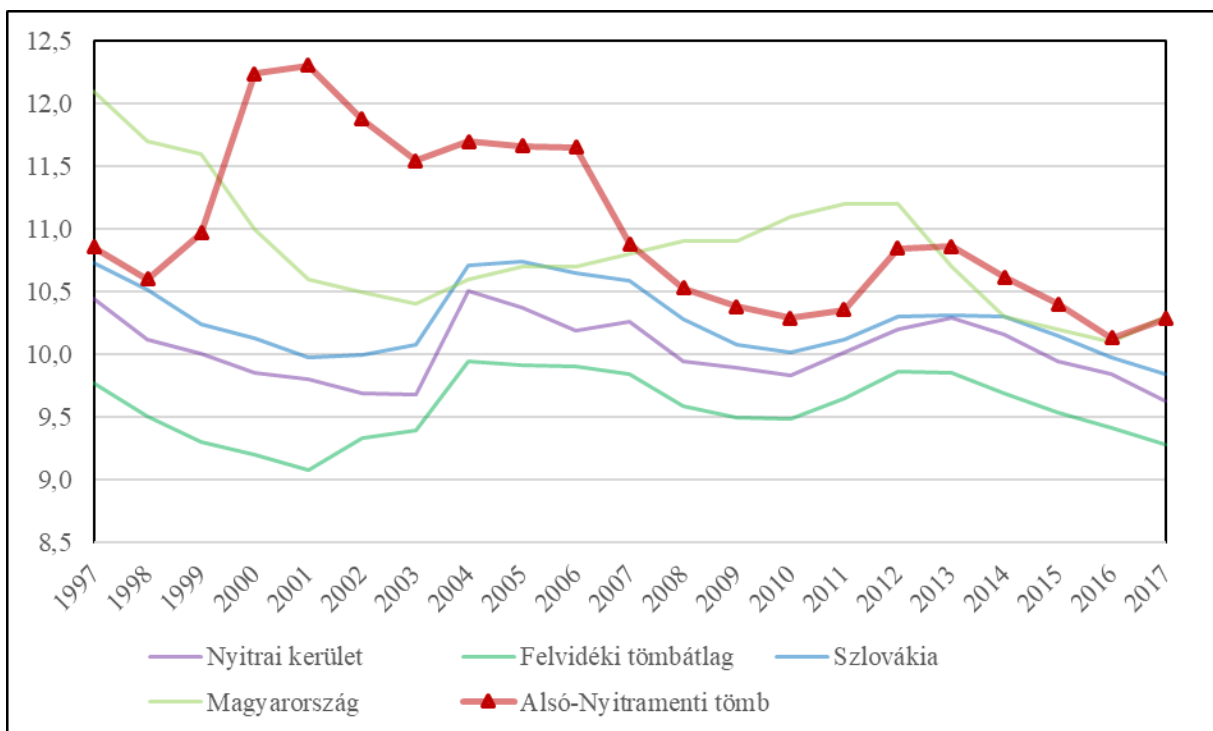

2.2 Oktatás

Óvodák

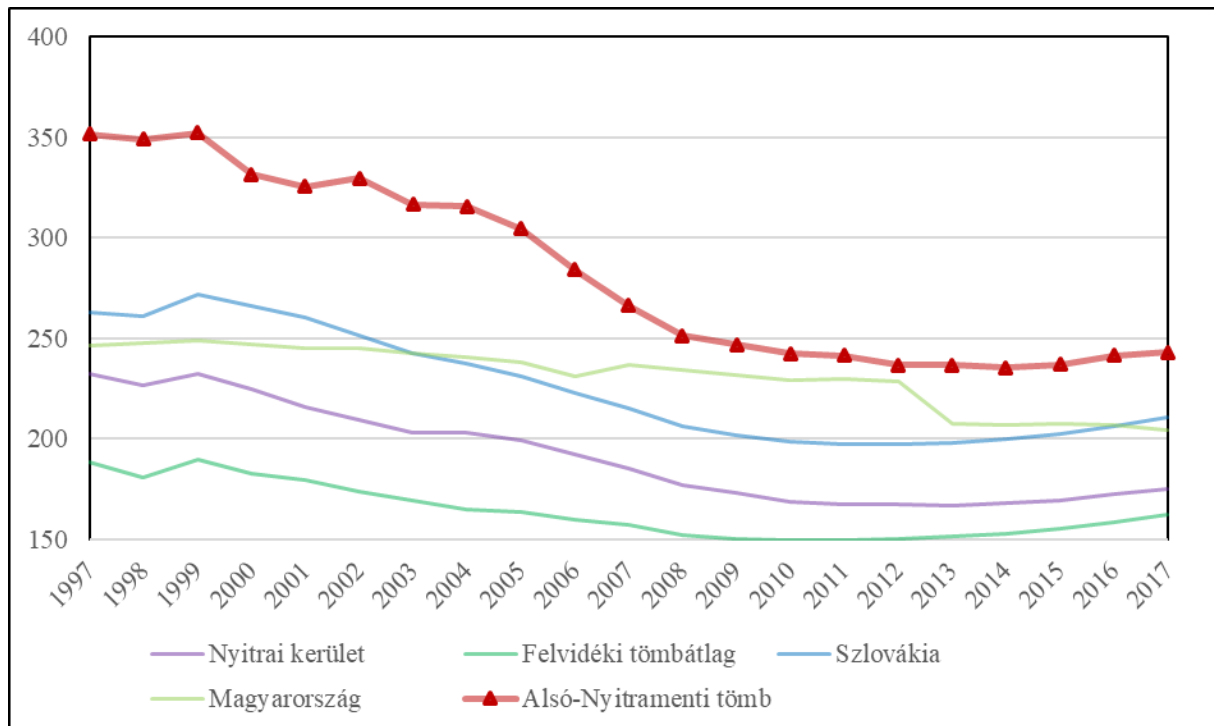
12. ábra: Az egy óvodára jutó óvodások száma (fő) (1997–2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

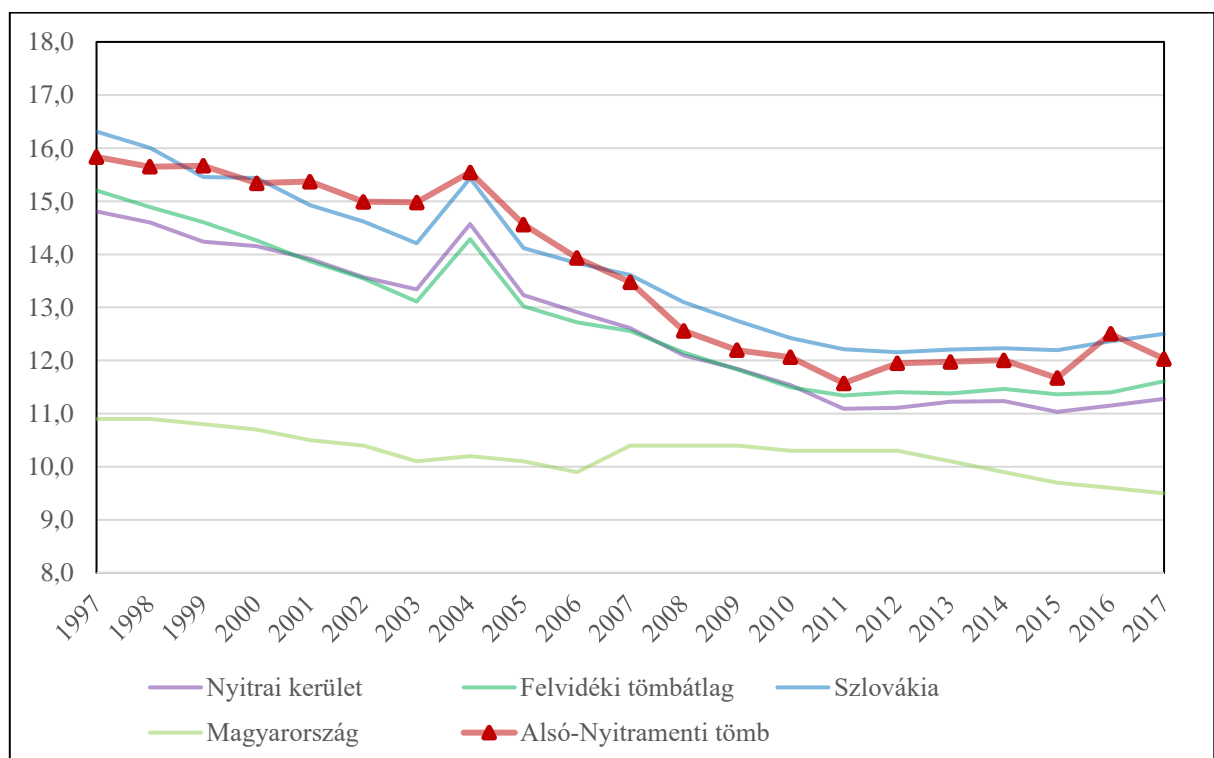
3. ábra: Az egy óvodapedagógusra jutó óvodások száma (%) (1997–2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

Általános iskolák

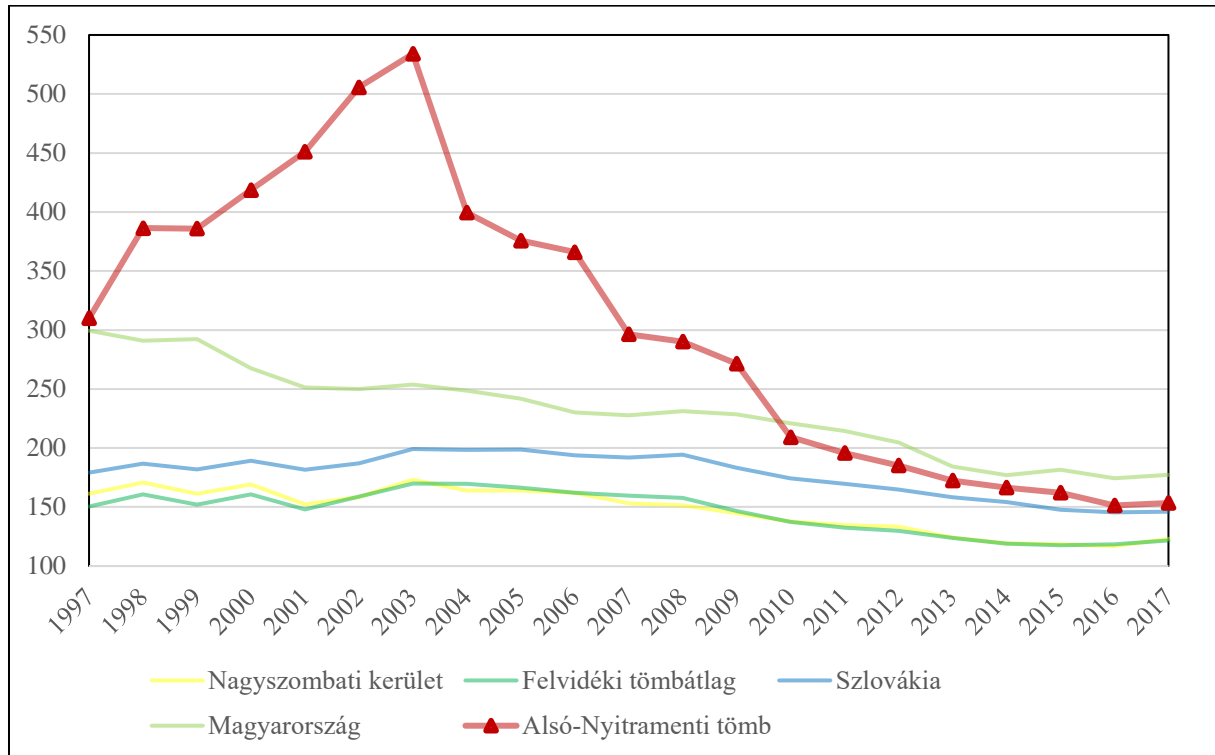
4. ábra: Az egy általános iskolára jutó tanulók száma (fő) (1997–2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

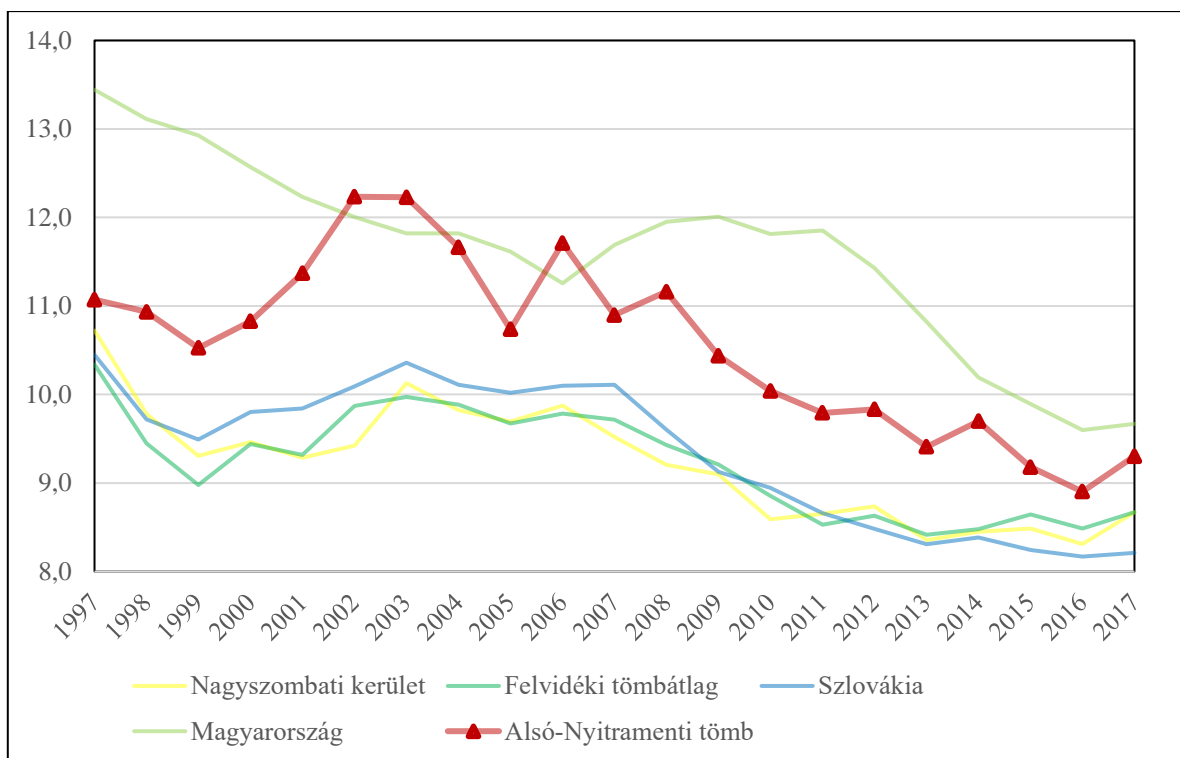
5. ábra: Az egy általános iskolai pedagógusra jutó diákok száma (fő) (1997–2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

Középiskolák

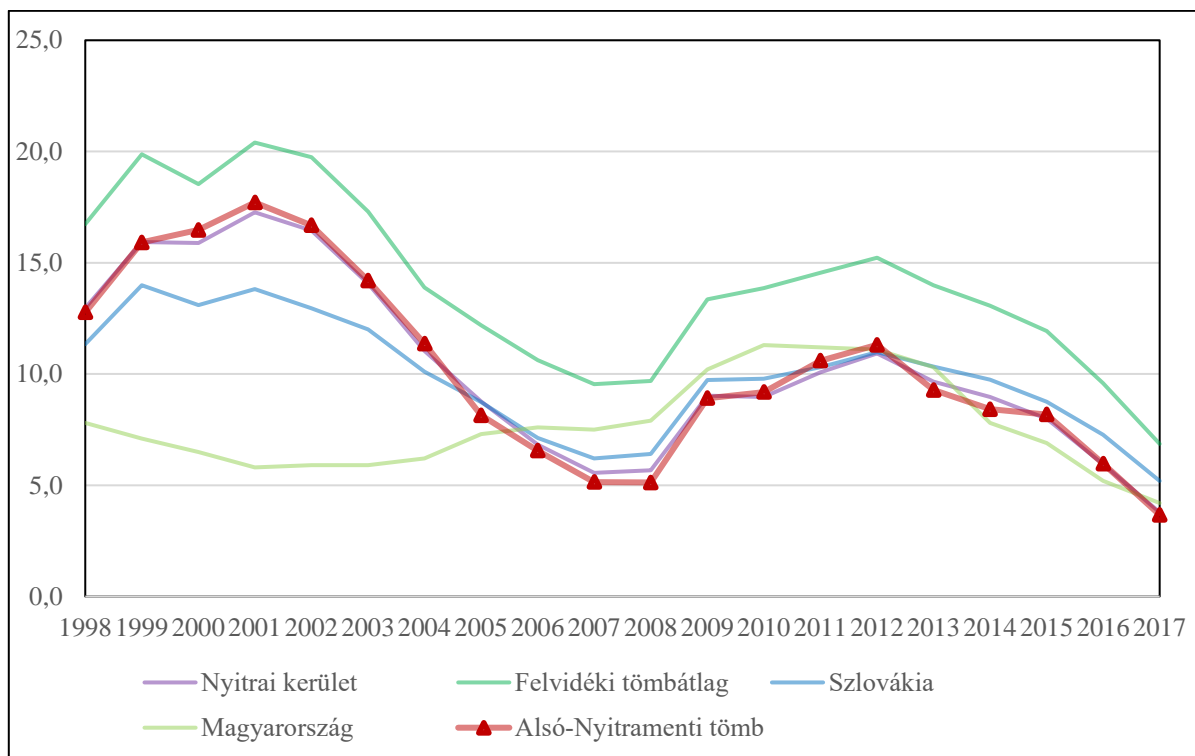
6. ábra: Az egy középiskolára jutó tanulók száma (fő) (1997–2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

7. ábra: Az egy középiskolai tanárra jutó diákok száma (fő) (1997–2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

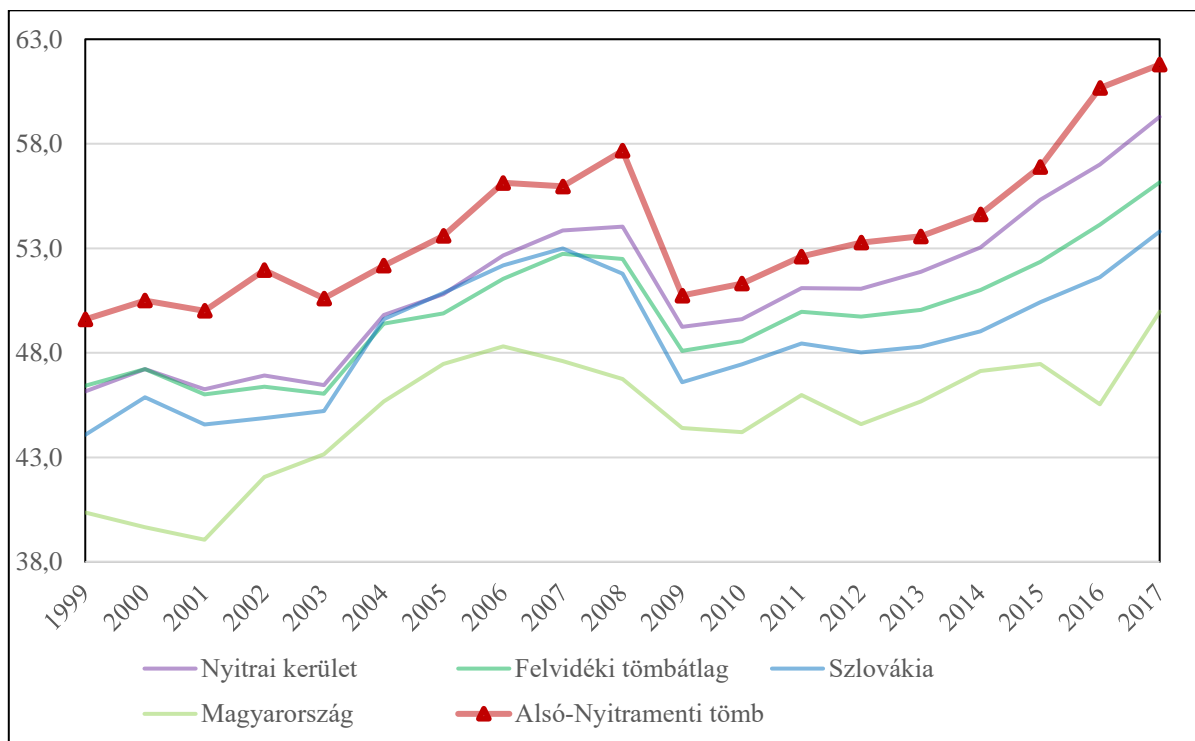

2.3 Munkaerőpiac

8. ábra: A regisztrált munkanélküliek aktív népességhez mért aránya (%) (1998–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

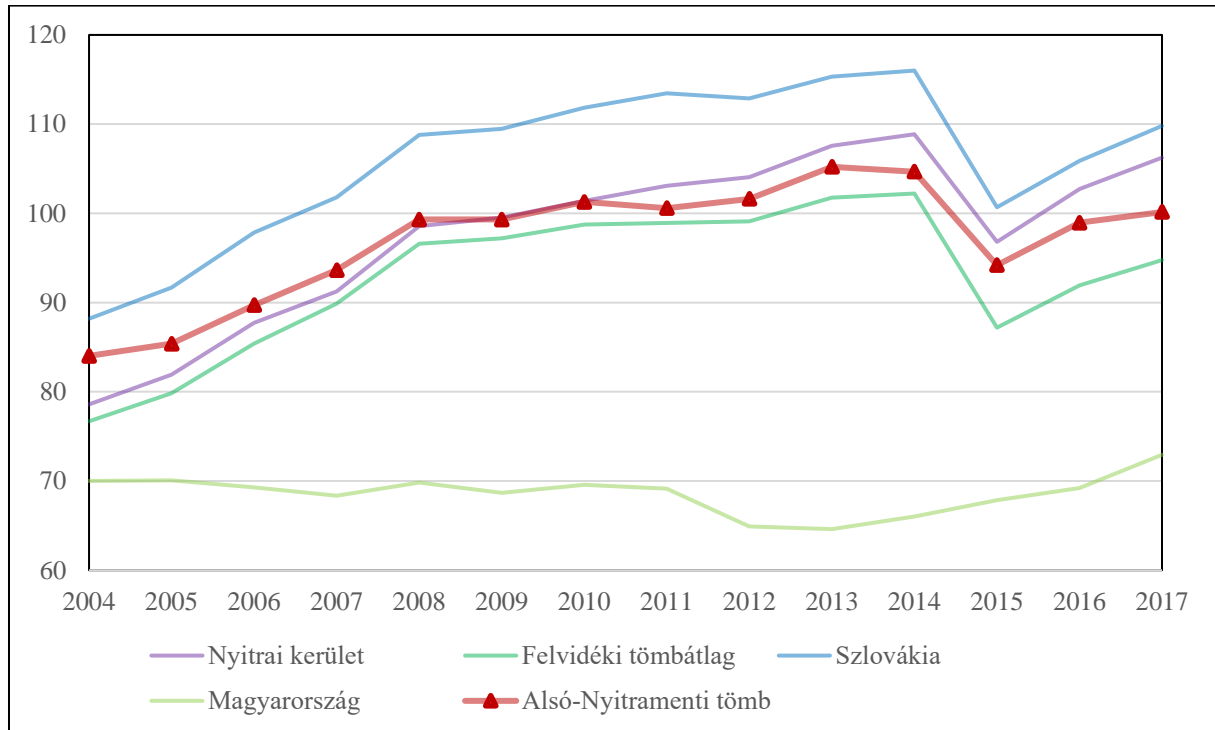
9. ábra: A nők aránya a regisztrált munkanélküliek között (%) (1999–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

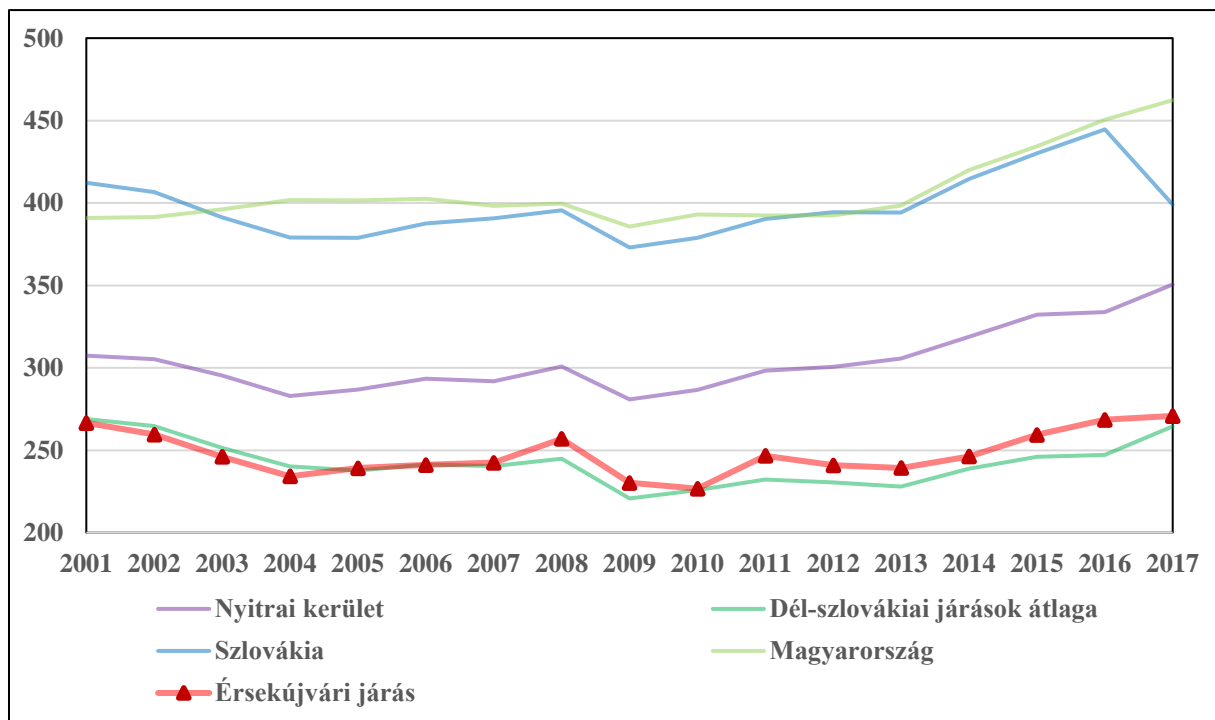

3 A térség egyéb elérhető mutatói

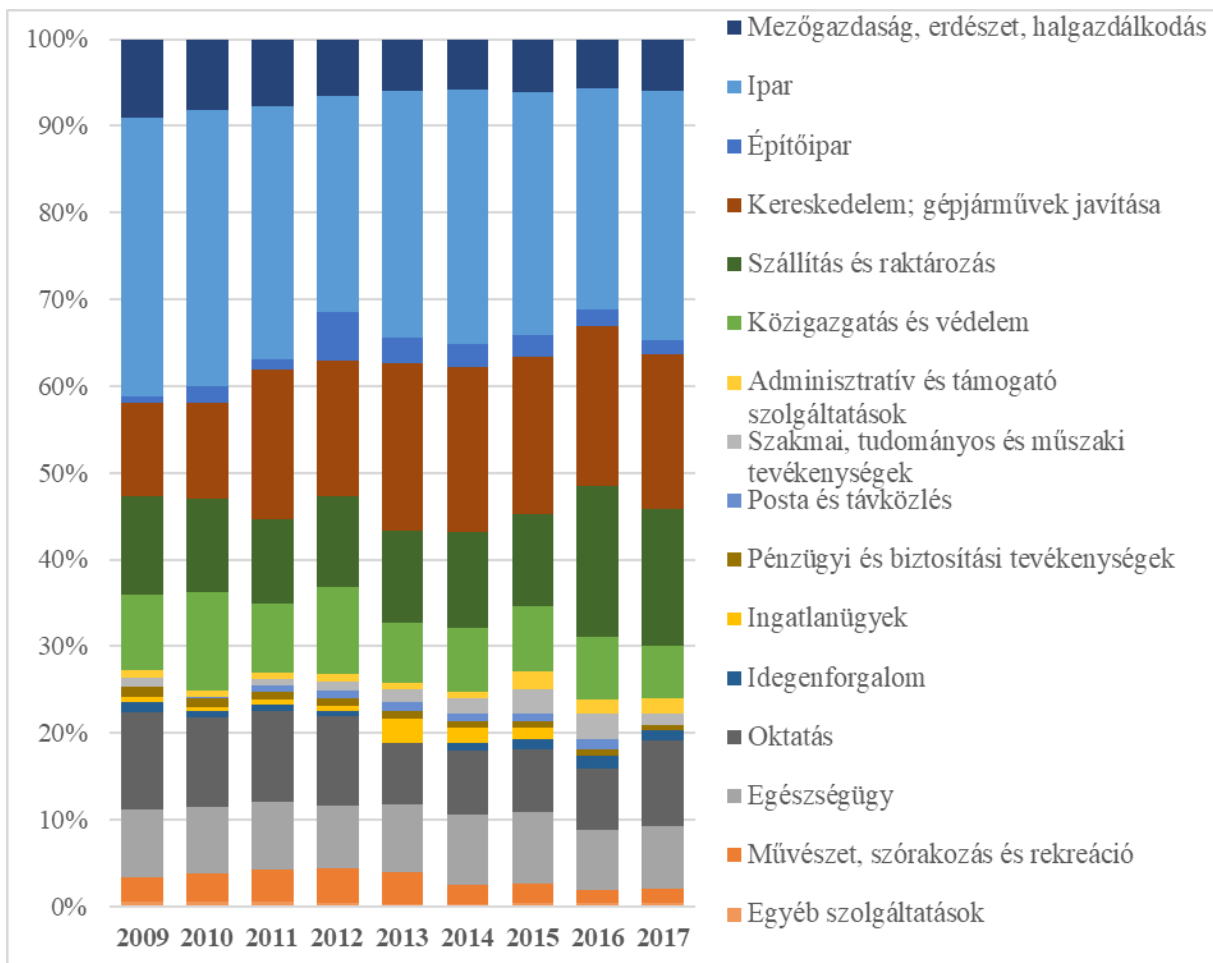
3.1 Gazdaság, munkaerőpiac

10. ábra: Az ezer főre jutó vállalkozások száma (db) (2004–2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

11. ábra: Az ezer fő aktív korúra jutó alkalmazottak száma (fő) (2001–2017)
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

2212. ábra: Az alkalmazottak gazdasági szektoronkénti megoszlása az Érsekújvári járásban (%) (2009-2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

